

Háborús gyermekvédelem.

A Magyar Gyermektanulmányi Társaság szegedi fiókkörének február 2-án tartott nyilvános értekezletén elmondta dr. Pálffy József árvaszéki elnök.

Tisztelt hallgatóság! A magyar Gyermektanulmányi Társaság, mely a jövő nemzedék védelme, a gyermekek testi és szellemi fejlődésének előmozdítása érdekében nagyon figyelemre méltó és eredményes munkát végez, megtisztelt engem azzal a felhívással, hogy a háborús gyermekvédelemről előadást tartsak.

A legnagyobb készséggel teszek eleget ezen felhívásnak és hálásan köszönöm a magyar Gyermektanulmányi Társaságnak, hogy a mai előadás keretében méltóztatott nekem alkalmat adni arra, hogy a háborús gyermekvédelem ügyével a nyilvánosság előtt foglalkozzam és így az Önök szívére és ajkára keresztül Szeged város közönségéhez szólhassak. Teszem ezt annál nagyobb készséggel és örömmel, mert az eddigi felhívásaim sikere is igazolja, hogy Szeged város közönségéhez intézett szavak e város közönségének szép, jó és nemes iránt foglalkoztatással bíró lelkében mindenkor visszhangra találtak.

Amikor a gyermekvédelem ügyéről szólnak, az ügylőz való közvetlen, egyszerű hangot kívánom használni. Nem ülök fel a tudományosság magas paripájára, ezért ne is méltóztatassanak tudományos értékű előadást keresni és várni az én előadásomban. Az a meggyőződés, hogy a gyermekvédelmi ügyekben, a gyermekvédelemhez nem tudomány, hanem megértő ember, de különösen érző szív kell. Az árvák ügyéhez melegség, szeretet, áldozatkészség, de mindennek felett szeretet, a szeretet melegsége kell. Hiszen ez az, amit az árva nélkülöz. Ez az, ami az árva gyermeknek úgy hiányzik, mint az anyatej, vagy a falat kenyér. Ez a szeretet, a szülői szeretet hiánya az, amit teljesen pótolni nem lehet. Ez az, ami érezteti az árvával az árvaságot. Ez az, ami a jószívű ember szemébe könnyet fakaszt, szóval ez az, ami nem tudomány, nem is csengő pénz, hanem egy falat kenyér és szívjószág csupán.

Valami felemelően nagyszerű tanulmány, ha megfigyeljük a magyarországi gyermekvédelem fejlődési processzusát. Nem a középkor misztériumába, csak néhány évtizeddel kell visszatérnünk, hogy a magyar gyermekvédelem fejlődés-történetének eredetét lássuk. Mai szemünkkel és megítélésünkkel háborzongva látjuk, milyen volt Magyarországon az árva, az elhagyatott gyermek helyzete. Állami, hatósági gondozásnak nyoma sem volt. A segítség annyi volt, hogy a szülőtlén árvának megengedték a háziról-házra koldulást. Haladás volt, amikor a gondoskodás oda fejlődött, hogy az községek köteleességévé tették a módosabb gazdáknak, hogy a község szegény árva gyermekeit naponként felváltva tartsák. Szörnyű elképzelni az ártatlan gyermek kálváriáját, kinek naponként más és más környezetben, kényszerűségből, türve kellett elfogadni a felpanaszolt alamizna-kenyeret és sokszor a sertés- vagy kutyából oda dobott rongyos vackot hálálával kellett köszönetnie. Könny tolu a szemembe, ha elgondolom ezt a helyzetet és összehasonlítást teszek a maival, amikor törvény biztosítja a gyermeknek azt a jogát, hogy róla az állam gondoskodik. Amikor jól fűtött, egészségesen szellős, világos teremben, tiszta fehér ágynyal, vagy falura kiadva jószándéku nevelő szülők családi körében tölti gyermekéveit az elhagyott, az árva. Nem kegyelem többé e gondoskodás, nem kegyelemkenyér többé a falat az elhagyott gyermek szájában, nem fődele többé a csillagos ég, a galagonya bokor, a szalmakazal a bolyongó árvának, mert az ország leghatalmasabb ura és gazdája, maga az állam a kenyér- és szállásadója és nem kegyelemből, hanem saját maga jól felfogott érdekéből.

Az 1901. évi VIII. és XXI. t.-c. rendel-

kezései megalkották a leghumánusabb és legokosabb törvényt, melylyel Magyarország a kultúra terén egy csapásra évszázadokkal haladt előre. Nagy szerencse, hogy emellett a törvény végrehajtása jól megválasztott, megértő, szív és lélekkel bíró tisztviselőkre bízott, akiket olyan kormányzat irányított, mint Széll Kálmán, Becsnyák Zoltán, Kőszeghy Sándor, Ruffy Pál, Forray Ferenc, Karsay Sándor stb-iek, akik megalapozták a mai gyermekvédelem ama nagyszerű alkotását, amely minden kultúr nép elismerését és bámulatát vivta ki, amely Magyarországot az érdeklődés központjába állította, ami irigység tárgyává tette, aminek tanulmányozására járnak a külföld legkiválóbb gyermekvédői.

Igy volt ez a békeidőben. A reánk zúdult világháború még fokozottabb tevékenységet igényel tőlünk a gyermekvédelem terén. És minden jel meg van arra, hogy egy a törvényhozás, mint a kormányhatóság, valamint a helyhatóságok és társadalom, a helyzet magaslatán állva mindent elkövetnek, hogy a gyermekhalandóságot csökkentve a gyermekvédelmi intézkedéseket kiterjesztve, a hadiárva ügyét felkarolva, a jövő generáció egészséges fejlődésének feltételeit biztosítsák. Hiszen látjuk, éppen városunkból indult ki az a nagyarányú csecsemő védelmi munkálkodás, amely az egész országban azonnal megértésre és visszhangra talált. Itt foglalkoztunk legintenzívebben a hadiárva ügyével és felhívásaink eredményeként 117 család jelentkezett eddig hadiárva örökbefogadására, ingyentartására, vagy az állami gyermekmenhelyen felmerülő gondozási költségek önkéntes megfizetésére. Ezek a tények bizonyítják, hogy az ország második városa méltó önmagához, midőn a gyermekvédelemben létező nagy állami, szociális és nemzeti érdeket felismerve e téren a vezető helyet magának kivívta.

A háborús gyermekvédelem úgy, mint békeidőben a gyermekvédelem a gyermek megszületésétől azon korig, amíg szárnyaira bocsátható az ifju, kell hogy féltő gondoskodással kísérje azt életutain. Szándékosan kerültem az életkor meghatározását, mert jöllehet a törvény a 15. életév betöltését szabja meg, azt a gyakorlati élet azonban igen sok esetben megkövetli, hogy a gondoskodás anyagi vagy erkölcsi formában ezen életkor betöltésén túl is kiterjedjék.

Köhl Medárd püspök a gyermekvédelem jelentőségét egyetlen szóval fejezi ki. Amidőn 1905. évben megindult Gyermekvédelem című lap a nemes püspököt felkérte, hogy nyilatkozzék a lap számára és inon valamit a gyermekvédelemről, ennyit jegyzett oda: „A gyermekvédelem — honvédelem.” E klasszikus rövidséggel kifejezett igazság most a háború szörnyű öldöklései közben hatványozottan figyelmeztet bennünket a gyermekvédelem jelentőségére. Ha fontosnak ismertük fel békeidőben a gyermekvédelem ügyét, úgy most nemzeti szempontból ezerszerre fontosabbnak kell azt tartanunk a háború alatt. Ezen ma nem szabad leki-csinyelni a legjelentéktelenebbnek látszó dolgot sem. Minden legcsekélyebb munka, sőt jószándék is számít, ami a gyermekvédelem ügyét szolgálja. A gyermekvédelem honvédelem. Tehát minden honpolgárnak és honleánynak hazafias kötelessége a gyermekvédelem. A jövő kertjének ápolása. A jelen és jövő nagy feladatainak elvégzésére egy nagyra hivatott egészséges, testben és lélekben erős nemzedék nevelése.

A kormány ezen nagy jelentőségét a háborús gyermekvédelemnek teljesen átérzve a humánus rendelkezések egész sorozatát bocsátotta ki. A 161000/1914. sz. Belügyministeri körrendelet a háború árváit a gyámhatóságok különös oltalma alá helyezi. És az ország összes árvaszékei a legnagyobb megértéssel azonnal megtesznek minden intézkedést, hogy a gyámok kötelességüket a hadiárvaikkal szemben hatványozott gondval teljesítsék, hogy megértsék minden vonalon, hogy a hadiárva és általában a kiskorúak

védelmében nemcsak nemes kötelességet, hanem nagy missziót is teljesít, mindenikönk küzdve azért, hogy a harcban elesett hősök tetterős, munkás, elégedett polgárokkal méltóan pótolva legyenek, országunk felvirágozása, fajunk fejlődése érdekében.
(Folytatjuk.)

Lelőtte a szeretője édes anyját.

— Egy évi börtönre ítélte a szegedi törvényszék. —

(Saját tudósítónktól.) Kifestett arcu, fel-tünően öltözött kisvárosi kokott állott csütörtökön a szegedi törvényszék Hevessy-tanácsa előtt. Kocsis Magdolna a neve és a büne, hogy Csongrádon, ezelőtt egy évvel megleste az utcán a szeretőjének az anyját, egy becsületes, dolgos munkásasszonyt. Az öreg asszonyt két golyó találta a hátán. Kocsis Magda nem maga miatt nyult fegyverhez vélt ellensége megbüntetésére, hanem nővérét, akinek a férje katona és a háború kezdete óta orosz fogságban van, akarta megbosszulni. Már az ok maga, ami miatt a leány a gyilkossági kísérletet elkövette is erkölestelen. Egy dezentor huszárt, aki a harctérről megszökött, rejtegetett magánál az asszonynővére. Két hónapig senki sem tudta a községben, hogy a szökött huszár az orosz fogságban színlődő fogoly feleségének a szeretője. Tovább azonban nem lehetett a dolgot titokban tartani, mert Kocsis Magdának a szeretője: Tandari Sándor tizenkilenc esztendő kőműves, aki éjjelenként meglátogatta a lányt, megtudta, hogy Szabados Lajos huszár a másik szobában van. Tudta, hogy a csendőrök keresik Szabados s miután ő is be volt sorozva katonának, kötelességének tartotta, hogy erről jelentést tegyen.

Egy este csendőrök másztak át a kerítésen, odalopódtak Kocsisék lakásához, bementek és a huszárt tényleg ott találták. Természetesen letartóztatták és átadták a katonai hatóságnak. A Kocsis-lányok biztosra vették, hogy Tandari Sándor édesanyja: özvegy Tandari Jánosné jelentette fel a huszárt és bosszút forraltak. Magda, aki rosszindulatu és erőszakos, hamar készen volt a tervével. Elhatározta, hogy megöli az öregasszonyt. Másnap hat koronáért revolvert vásárolt, a kereskedővel megtöltette és órákig leste Tandarinét. Szürkületkor az öreg asszony elhagyta lakását és a henteshez akart menni. Mikor a Nagy-utcán végigment, feltűnt neki, hogy egy leány, aki az egyik kapumélyedésből lépett elő, nyomon követi. Nem tulajdonított nagy fontosságot az esetnek, de meggyorsította a lépteit. Alig haladt pár lépést, revolver dörrent mögötte. Visszafordult és látta, hogy egy nő, — kezében füstölő revolverrel — szalad utána. Ő is szaladni kezdett, de a nő nem tévesztette szem elől. Még négyszer lőtt rá, a négy lövés közül kettő talált. Egyik a nyakánál sebesítette meg Tandarinét, a másik a ballapockát érte. Tandariné összeesett, a lány pedig elszaladt.

Csütörtökön vonta felelősségre a szegedi törvényszék Hevessy Kálmán elnöklése alatt működő büntető tanácsa Kocsis Magdornát gyilkosság kísérletének büntette miatt. A tanácsban résztvettek mint szavazóbírák: Dr. Szenttamásy Miklós és Nagy Zoltán. A vádlottat dr. Fülöp Zsigmond ügyvéd védte.

Kocsis Magda beismerte, hogy rálőtt Tandarinéra, de azzal védekezett, hogy ő békésen